מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לזהות שורשים ובנייני פועל במילים
- להכיר מקורות של שמות יישובים בישראל
- לתרגל עבודת צוות ופתרון חידות לשוניות כמו במעבדת הבלשים

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – שורשים ובנייני פועל

1. א – לבש
2. ב – שלוש
3. ג – התפעל
4. א – גיזרון
5. א – כתב

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. לא נכון – קיימים גם שורשים בני שתיים או ארבע אותיות
2. נכון – למשל 'הלביש' הוא גרימה ללבוש
3. לא נכון – יש גם שמות שניתנו בתקופה המודרנית
4. נכון – זהו בדיוק תפקידו של תחום הגיזרון

חלק ג' – השלמת מילים

1. דבר
2. נפעל
3. באר
4. גיזרון

חלק ד' – מקור שמות יישובים

1. 1 – ב (קשור למילה באר ולמספר שבע)
2. 2 – א (היישוב הציוני המודרני הראשון באזור)
3. 3 – ד (מסמל פתח של תקווה חדשה לעולים)
4. 4 – ג (שילוב של תל עתיק ומילה המסמלת חידוש)

חלק ה' – סדר הפעילות במעבדה

1. בוחרים שם צוות ומסובבים את גלגל הגורל
2. פותרים את חידות השורשים במכונת הזמן
3. מפענחים את חידות המקום ופותחים את כספת המפה
4. עוצרים בפינת החוסן לנשימה ובחירת עוגן

חלק ו' – כתיבה ופתיחה

1. תשובה הכוללת שורש או מילה אמיתית והסבר קצר וברור
2. הסבר הגיוני המתייחס להיסטוריה, לגיאוגרפיה או לשפה

כרטיס יציאה – מה לחפש

- הגדרה נכונה של שורש עם דוגמה מתאימה
- הבנה שגיזרון הוא חקר מקור המילה
- תשובה עם פרט עובדתי סביר על יישוב

טיפים להפעלה:

- אפשר להריץ את הדף בצוותים של 3-4 כמו במעבדה המקורית, עם שעון עצר
- לעודד שימוש ב'רמז' לפני מתן תשובה סופית בחידות הקשות
- לסיים בהקראת תובנה אחת מכל צוות כמו בקיר הפרגון

דף תרגול: שורשים, גיזרון ושמות יישובים

דף התלמיד/ה **עולים חדשים**

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בדף הזה נתרגל שורשים של מילים ושמות של מקומות בארץ ישראל.

📖 מילון קטן:

שורש	שלוש אותיות שחוזרות במילים מאותה משפחה
גיזרון	סיפור המקור של מילה
בניין	תבנית קבועה שבה בונים פועל
תעלומה	משהו שצריך לפענח
כספת	מקום סגור שפותחים עם קוד או פתרון
רמז	עזרה קטנה לפתרון חידה
יישוב	מקום מגורים כמו עיר או כפר

1 חלק א׳ – שורשים ובנייני פועל

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. אילו שלוש אותיות חוזרות במילה 'התלבשו'?

א) לבש ב) בוש ג) תלב ד) שבת

2. מהו המספר הנפוץ ביותר של אותיות בשורש?

א) שתיים ב) שלוש ג) ארבע ד) חמש

3. איזה בניין מתאר פעולה כלפי עצמי?

א) פעל ב) נפעל ג) התפעל ד) הפעיל

4. איך קוראים לחקר מקור המילים?

א) גיזרון ב) תחביר ג) תורשה ד) תקציר

5. אילו שלוש אותיות חוזרות בשלוש המילים?

א) כתב ב) תוב ג) כבת ד) בתכ

2 חלק ב׳ – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	כל מילה בעברית חייבת להיבנות משורש בן שלוש אותיות דווקא	☐	☐
2	בניין הפעיל מבטא לרוב גרימת פעולה	☐	☐
3	שמות כל היישובים בישראל מקורם בתנ״ך בלבד	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
4	גיזרון עוסק בהיסטוריה של מילים ובמקורן	☐	☐

3 חלק ג' – השלמת מילים

השלימו את המילה החסרה.

1. השורש של המילה 'מדברים' הוא _____

2. בניין שבו הפועל מקבל פעולה מגורם חיצוני נקרא _____

3. העיר 'באר שבע' מקבלת חלק משמה מהמילה _____

4. חוקר שמות מקומות ומקורותיהם עוסק ב _____

4 חלק ד' – מקור שמות יישובים

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. באר שבע	___	**א.** היישוב הציוני המודרני הראשון באזור
2. ראשון לציון	___	**ב.** קשור למילה באר ולמספר שבע
3. פתח תקווה	___	**ג.** שילוב של תל עתיק ומילה המסמלת חידוש
4. תל אביב	___	**ד.** מסמל פתח של תקווה חדשה לעולים

5 חלק ה' – סדר הפעילות במעבדה

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	פותרים את חידות השורשים במכונת הזמן
☐	בוחרים שם צוות ומסובבים את גלגל הגורל
☐	עוצרים בפינת החוסן לנשימה ובחירת עוגן
☐	מפענחים את חידות המקום ופותחים את כספת המפה

6 חלק ו' – כתיבה ופתיחה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. כתבו תובנה קצרה (עד שתי שורות) שתעלו לקיר הפרגון, על שורש או מילה מעניינת שגיליתם

2. בחרו יישוב בישראל וכתבו בקצרה מה (לדעתכם או לפי ידיעתכם) מקור שמו

כרטיס יציאה

מהו שורש? תנו דוגמה אחת

מהו גיזרון?

מה למדתם על מקור השם של יישוב אחד בישראל?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀